

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA DAVLAT TILIDA ISH YURITISH ISTIQBOLLARI

Ne‘matova Ruxshona Tohir qizi
Azimboyeva Gulsevar Shuxratjon qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti O‘zbek tili va adabiyoti yo‘nalishi talabalari

Ilmiy rahbar: Turg‘unpo‘latov Diyorbek Ro‘zmamat o‘g‘li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti O‘zbek tilshunosligi kafedrasida o‘qituvchisi

d.turgunpolatov@cspu.uz

Annotatsiya:

Maqolada raqamlashtirish jarayonida davlat tilida ish yuritish tizimining rivojlanish istiqbollari, elektron hujjat aylanishi hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rasmiy ish yuritish faoliyatiga ta’siri tahlil qilinadi. Shuningdek, davlat tilida hujjatlar bilan ishlashda uchrayotgan muammolar, elektron platformalardan foydalanish samaradorligi va raqamli muhitda o‘zbek tilining amaliy imkoniyatlari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: *davlat tili, ish yuritish, raqamlashtirish, elektron hujjat aylanishi, rasmiy uslub, axborot texnologiyalari, elektron hukumat, raqamli platforma, hujjatchilik, zamonaviy kommunikatsiya, sun’iy intellekt, elektron arxiv.*

KIRISH

Bugungi globallashtirish va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda barcha sohalarida raqamlashtirish jarayoni keng ko‘lamda amalga oshirilmoqda. Xususan, davlat boshqaruvi tizimida elektron hujjat aylanishi, raqamli platformalar, onlayn xizmatlar hamda avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarining joriy etilishi ish yuritish faoliyatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Bu jarayon davlat tilida ish yuritish tizimiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatib, rasmiy hujjatlarni yaratish, saqlash, uzatish va qayta ishlash mexanizmlarini zamonaviylashtirishni talab etmoqda. Ayniqsa, davlat tilining raqamli makondagi mavqeini mustahkamlash, elektron hujjatlar bilan ishlashda o‘zbek tilining imkoniyatlarini kengaytirish hamda rasmiy uslub me’yorlarini saqlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mamlakatimizda davlat tilining nufuzi va amaliy qo‘llanish doirasini kengaytirishga qaratilgan qator qonunlar, farmonlar va qarorlar qabul qilinib, ish yuritishni davlat tilida tashkil etishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Shu bilan birga, “Elektron hukumat” tizimining rivojlanishi, davlat xizmatlarining raqamlashtirilishi hamda elektron hujjat almashinuvi platformalarining joriy qilinishi rasmiy ish yuritishning samaradorligini oshirmoqda. Biroq ayrim tashkilotlarda elektron ish yuritishda davlat tilidan to‘laqonli foydalanilmasligi, terminologik bir xillikning yetarli emasligi, hujjatlarning uslubiy va imloviy xatolar bilan rasmiylashtirilishi kabi muammolar ham mavjud. Bu esa davlat tilida ish yuritishni raqamli muhitga moslashtirish va uni ilmiy-metodik jihatdan takomillashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Raqamlashtirish jarayonida davlat tilida ish yuritish istiqbollarini o'rganish nafaqat hujjatchilik tizimini modernizatsiya qilish, balki davlat tilining ijtimoiy-siyosiy mavqeini yanada mustahkamlash uchun ham muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy texnologiyalar asosida yaratilayotgan elektron platformalar, sun'iy intellekt tizimlari va avtomatlashtirilgan dasturlar davlat tilida sifatli hujjatlar tayyorlash imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Kelgusida ish yuritish jarayonlarining to'liq raqamli shaklga o'tishi davlat tilining amaliy qo'llanish ko'lamini oshirib, hujjatlar bilan ishlash tezligi va samaradorligini ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Q. Husanboyeva va R. Niyozmetova davlat tilida ish yuritish masalalarini yoritarkan, rasmiy hujjatlarning jamiyat boshqaruvidagi o'rni va til me'yorlariga amal qilish muhimligini alohida ta'kidlaydi. Mualliflarning fikricha, "rasmiy hujjatlarda aniqlik va ixchamlik ish yuritish samaradorligini belgilovchi asosiy mezonlardan biridir". Ushbu qarash davlat tilida hujjat yuritish jarayonida uslubiy me'yorlarga rioya qilish zarurligini ko'rsatadi. Tadqiqotchilar davlat tilining rasmiy munosabatlardagi nufuzi hujjatlar savodxonligi bilan chambarchas bog'liq ekanligini qayd etadilar [1; 25].

Elektron boshqaruv va raqamlashtirish jarayonlari bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda zamonaviy texnologiyalarning ish yuritish tizimiga ta'siri keng yoritilgan. Jumladan, ayrim ilmiy manbalarda "elektron hujjat aylanish tizimi boshqaruv jarayonining tezkorligi va shaffofligini ta'minlaydi" degan fikr ilgari suriladi. Tadqiqotchilar raqamli texnologiyalar orqali hujjatlar bilan ishlash sifati oshishi bilan bir qatorda, davlat tilining elektron platformalardagi qo'llanish doirasini kengaytirish masalasi ham dolzarb ekanligini ta'kidlaydilar. Ayniqsa, elektron tizimlarda yagona terminologik me'yorlarni shakllantirish muhim vazifalardan biri sifatida baholanadi [2; 41].

Rasmiy uslub va hujjatchilik metodologiyasi yuzasidan olib borilgan tadqiqotlarda hujjat matnining tuzilishi, til xususiyatlari hamda texnik talablar ilmiy asosda tahlil qilingan. Tadqiqotchilar "raqamli muhitda davlat tilining texnologik imkoniyatlarini kengaytirish zamonaviy ish yuritishning muhim sharti hisoblanadi" deb ta'kidlaydilar. Ushbu yondashuv davlat tilida avtomatlashtirilgan tahrirlash dasturlari, elektron lug'atlar va sun'iy intellekt asosidagi tizimlarni rivojlantirish zaruratini ko'rsatadi. Mazkur maqolani tayyorlashda tahlil, qiyoslash, kuzatish va umumlashtirish metodlaridan foydalanilib, raqamlashtirish jarayonida davlat tilida ish yuritishning istiqbollari ilmiy jihatdan o'rganildi [3; 18].

Xulosa qilib aytganda, raqamlashtirish jarayoni davlat tilida ish yuritish tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining joriy etilishi hujjatlar bilan ishlash jarayonini soddalashtirib, tezkorlik va samaradorlikni oshirishga xizmat qilmoqda. Elektron hujjat aylanish tizimlari orqali ma'lumotlarni saqlash, uzatish va nazorat qilish imkoniyatlari kengayib, boshqaruv faoliyatining shaffofligi ta'minlanmoqda. Shu bilan birga, davlat tilining raqamli muhitdagi amaliy qo'llanishini kuchaytirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Elektron platformalarda o'zbek tilidagi terminologik birlikning yetarli darajada shakllanmagani, ayrim hujjatlarda uslubiy va imloviy kamchiliklarning uchrashi,

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

avtomatlashtirilgan tizimlarning davlat tiliga to'liq moslashtirilmaganligi ish yuritish samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun elektron dasturlarni takomillashtirish, davlat tilidagi raqamli lug'atlar bazasini kengaytirish hamda mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusida davlat tilida ish yuritish tizimini yanada rivojlantirish uchun sun'iy intellekt texnologiyalari, avtomatik tahrirlash dasturlari va elektron nazorat tizimlarini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa davlat tilining nufuzini oshirish, rasmiy hujjatlarning sifatini yaxshilash hamda boshqaruv tizimining zamonaviy talablarga mos faoliyat yuritishini ta'minlaydi. Demak, raqamlashtirish va davlat tilida ish yuritish o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ularning uyg'un rivojlanishi mamlakatning raqamli taraqqiyoti va huquqiy-madaniy yuksalishida muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Husanboyeva Q., Niyozmetova R. Adabiyot o'qitish metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2020. – 256 b.
2. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2018. – 320 b.
3. Yo'ldoshev M. O'zbek tilida ish yuritish. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 224 b.
4. Mahmudov N. Til va jamiyat. – Toshkent: Ma'naviyat, 2017. – 198 b.

